EEN OOGGETUIGE OVER URBINA'S OVERVAL IN 1929

DOOR

B. DE GAAY FORTMAN

De heer P. Wagenaar Hummelinck heeft in de October-aflevering van dit tijdschrift aangekondigd het boek *The cactus eaters* van Julian A. Weston, in 1937 te Londen verschenen, en meegedeeld, dat de schrijver op Curaçao was bij Urbina's overval. De beschrijving, die Weston van deze gebeurtenis geeft, volgt hier. Het is niet onaardig zijn verhaal te vergelijken met de mededeelingen, die in 1930 over den overval in *De West-Indische Gids* zijn verschenen. Ik geef aan een wat vrije vertaling de voorkeur:

Door een samenloop van omstandigheden was ik toevallig op Curaçao geweest ten tijde van Urbina's beruchte overval. Vroeger maakte ik ongeveer om het jaar een uitstapje van Maracaibo naar het eiland voor een korte vacantie, en ik herinner mij, dat ik bij het zien van het oude fort Amsterdam aan den ingang van de haven het bij mijzelf betreurd had, dat de oude dagen van Drake's en Morgans vermetele avonturen, toen zee en land hier vol waren van dappere maar ruwe vrijbuiters, voorbij waren.

Voor goed voorbij is die oude tijd, had ik gepeinsd. Alles ging tegenwoordig van een leien dakje. Schepen kwamen en gingen over diezelfde wateren, en nooit meer legde een onbeschaamde zeeroover hun iets in den weg.

Maar ik had het mis gehad, heelemaal mis; nog geen week later, Zondag 9 Juni om het nauwkeurig te zeggen, werd Willemstad aangevallen en overmeesterd door een bende van ongeveer 500 Venezolaansche rebellen, die gedurende eenige vreeselijke uren de baas speelden op het geheele eiland, en hiermee was op hardhandige wijze de herinnering herleefd aan wat Curaçao in oude dagen van zeeroovers te verduren had gehad.

De opzet van de bende was zich in het bezit te stellen van wapens en krijgsvoorraad, aanwezig in het fort Amsterdam, en hun

buit mee te voeren naar het vasteland van Venezuela om er een daar wachtende troep rebellen, die deelnam aan een algemeene revolutionaire beweging, welke ondanks de ontkenning daarvan van regeeringswege daar werkzaam was, te wapenen.

De aanval was, zooals een goede militaire onderneming behoort te zijn, een volkomen verrassing; de plaatselijke overheid wist in het minst niet, dat zoo iets dreigde, en de vlotte manier, waarop de plannen der aanvallers werden uitgevoerd, wees op een krijgskunde en bevelvoering eerste klas.

De Venezolanen, van welke velen werkzaam waren bij de groote Shell petroleumraffinaderij, de pijler van Curaçao's welvaart, hadden kleine troepjes gevormd even buiten Willemstad om 8 uur dien zondagavond, toen de handelswijk zoo goed als uitgestorven was. Zij hadden op de een of andere manier een groote motorvrachtwagen opgeëischt, en een honderdtal hunner, sterk bewapend met revolvers en sabels, klommen op deze wagens en gingen daarmee naar het fort Amsterdam, waar de weinig talrijke militaire politie van het eiland haar kwartier had, en allerlei gouvernementsgoederen, waaronder een vrij groote hoeveelheid geweren, machinegeweerkogels en patronen, bewaard werden.

Juist in die dagen werd een deel van het oude fort geslecht ten behoeve van de havenverbetering, en toen het half dozijn vrachtauto's de poorten van het fort binnen stoven, dacht de eenzame schildwacht op zijn post zeker, dat dit iets te maken had met het werk en liet ze zonder iets te vragen gaan.

Hoe het zij, de wagens stonden nauwelijks stil of de mannen klommen er af, sloegen den schildwacht op de plaats neer en deden te zamen een aanval op de kazerne, waar een handjevol politiemannen in een kamer zat te praten en te kaarten of zoo iets. Dezen ongelukkigen mannen werd niet gevraagd zich over te geven, maar zonder vorm van proces werden zij neergeschoten.

Toen dezen uit den weg geruimd waren, was het een kleine moeite voor de overvallers zich meester te maken van de sleutels der verschillende vertrekken en bergplaatsen en zich het daar opgeborgen oorlogstuig toe te eigenen. In het geheel namen zij 400 geweren, eenige duizenden patronen en een paar machinegeweren mee. Zij lieten ook alle gevangenen, die in de cellen van het fort zaten, vrij.

Terwijl dezen nu zich meester maakten van het fort, waren andere roovers — dat waren zij toch eigenlijk — op gelijke wijze bezig. Zoo was er een troep met vooruitzienden blik naar het ra-

diostation aan de andere zijde van de haven gegaan en had dit buiten gebruik gesteld, zoodat geen bericht over het gebeurde kon worden uitgezonden. Een andere troep drong met gelijk doel het telegraafkantoor binnen.

Verscheidene Venezolanen spoedden zich naar de woningen van den gouverneur van het eiland en van den garnizoenscommandant, en namen deze hooge ambtenaren met het pistool op de borst gevangen. Weer anderen waren aan den waterkant aan het werk. De groote schipbrug werd opengehouden; de mannen, met de bediening daarvan belast, gingen op de vlucht voor een regen van geweerkogels, door de aanvallers op hen afgezonden, waarna de Venezolanen beslag legden op de motorbootjes aan de kade. Op alle straathoeken werden posten uitgezet, en ieder, die zijn neus buiten de deur durfde steken, onverschillig of dit was uit nieuwsgierigheid of omdat hij er iets te maken had, werd begroet met een salvo van pistoolschoten. In minder tijd, dan ik noodig heb om het te vertellen was de geheele stad in de handen der overvallers.

Het was intusschen ongeveer tien uur in den avond geworden. De lieden aan den waterkant wachtten op de veroveraars van het fort, en deze kwamen weldra met de vrachtauto's, waarop de zoo juist vermeesterde wapenen en kisten met munitie geladen waren, die spoedig in de gereed liggende motorbooten overgebracht werden. De gevangen genomen gouverneur en troepencommandant werden met handboeien aan zonder plichtplegingen in de booten gebracht.

Hierna staken de motorbooten snel dwars de haven over, waar iets verder het Amerikaansche passagiers- en vrachtschip *Maracaibo* lag, gereed om den volgenden dag volgens de vaartlijst zijn reis naar New York aan te vangen en naar Puerto Cabello te vertrekken.

De zeeroovers brachten hun buit en hun gevangenen aan land en allen begaven zich naar de *Maracaibo*, terwijl de bemanning aan het passagieren was. Zij begroetten den gezagvoerder met hem het pistool op de borst te zetten, van hem eischende, dat hij zijn schip ter beschikking van hen zou stellen voor de overtocht naar het vasteland van Venezuela.

De gezagvoerder weigerde eerst, doch toen hij begreep, dat deze zeeroovers met of zonder zijn toestemming zijn schip zouden gebruiken, stemde hij er in toe de *Maracaibo* naar Venezuela te brengen.

De buit werd snel aan boord gebracht, en om de kroon op het

werk te zetten werden de gevangenen aan boord gebracht om als gijzelaars voor een veilige overtocht te dienen.

Goed half twaalf, toen het stoomschip tot vertrek gereed was, kwam Urbina, de leider der rebellen, die de overval beraamd had, aan boord en nam de leiding op zich.

De *Maracaibo* verliet de haven en zette koers naar de vaste kust, waar het schip den volgenden morgen om half acht aankwam. De booten werden gestreken en de ongeduldige rebellen, van top tot teen gewapend met hun gestolen wapenen, landden door de branding bij La Vela de Coro, een kleine, maar belangrijke, haven. Kort daarop raakten zij slaags met regeeringstroepen, die erin slaagden de invallers uiteen te drijven. Generaal Urbina en het meerendeel zijner mannen verdween in het binnenland, waar zij geruimen tijd der regeering in een guerilla oorlog ernstig afbreuk hebben gedaan ¹⁾.

De *Maracaibo* verloor geen tijd om na de plannen van de overvallers gediend te hebben naar Curaçao terug te keeren met den gouverneur en den garnizoenscommandant weer als vrije mannen; het eiland was juist bekomen van de schrik over de wijze, waarop het zoo gemakkelijk den vrijbuiters in handen was gevallen.

Een onmiddellijk gevolg van Urbina's overval was, dat de gouverneur van zijn post werd teruggedroeven en het garnizoen belangrijk versterkt werd, terwijl een torpedobootjager kwam om den Venezolaanschen rebellen ontzag in te boezemen. En ik ben er zeker van, dat, wanneer heden ten dage de Curaçaosche moe-

¹⁾ Een eigenaardige samenloop van omstandigheden deed mij onlangs generaal Urbina ontmoeten. Ik greep de gelegenheid aan om met hem over de overval van Curaçao te spreken. Hij vertelde mij, dat hij gemeend had 50.000 patronen buitgemaakt te hebben, maar toen zij de kisten open gemaakt hadden, bleken er niet meer dan 2000 bruikbare kogels in te zitten. De overige waren losse patronen. Dit was een zware tegenvaller voor de rebellen, die alles gedaan hadden om deze voorraad te bemachtigen, waarvan het slagen van hun plannen afhing. Toen zij slaags raakten met de regeeringstroepen, waren de 2000 patronen zoo op, en bij gevolg moesten Urbina en zijn manschappen zich verspreiden. Urbina slaagde erin uit Venezuela te ontsnappen, en daarna nam hij deel aan andere onvoldoend voorbereide revolutionaire bewegingen. Terwijl ik dit schrijf, ligt de ongelukkige rebellengeneraal in een ziekenhuis in Havana met een verbrijzelde knie, opgelopen in een tweegevecht met een landgenoot, die hem blijkbaar voor langen tijd of misschien wel voor zijn geheele leven onschadelijk heeft willen maken.

ders hun kinderen willen stil maken, zij Urbina tot boeman nemen.

Heeft men hier werkelijk te doen met mededeelingen van een ooggetuige, dan is de vraag gewettigd, of hij wel goed uit zijn oogen gekeken heeft. In meer dan één geval is dit verslag in strijd met de feiten en met de officieele gegevens. Op enkele punten mag gewezen worden, waarmee allerminst gezegd wordt, dat het andere kennelijk juist is.

Weston plaatst de gebeurtenis op zondag 9 Juni 1929 en noemt de handelswijk zoo goed als uitgestorven. Het was zaterdagavond 8 Juni 1929 met het gewone drukke verkeer op straat.

Geen 500 man en geen half dozijn vrachtauto's overmeesterden het fort — volstrekt niet de geheele stad — maar twee vrachtbussen, elk met ongeveer 20 man.

Nieuw is de mededeeling, dat de gouverneur en troepencommandant geboeid zouden zijn geworden, en met motorbooten naar de *Maracaibo* geroeid; ook dat de gezagvoerder van dat schip met het pistool op de borst zou gedwongen zijn.

22 Juni 1939.